

jertfire, merseră într-ascuns și făcură năvală de luare armele perșilor și intrară într-înșii și năvălind luare întâi pre Costantin împăratul lor. De aici începură a tăia pe persi fără milă iar domnii și mai marii perșilor dacă văzură un lucru ca acela îngrozit și fără veste, îndată să întoarseră și cu multe plecăciuni să plecară și să jurară ca altă dată nu să vor mai seula cu oști asupra lui Costantin. Și făcură pace și legătură tare întruinșii și să întoarse Costantin cu mare bucurie în Galilea Vretaniei. (Acest text este paragraful III, Ed. Kaluzniacki).

Iar după aceasta primbindu-se odinioară Costantin împărat și cu oștile sale pre cimp și chemind pre dumnezeu cu cugetul intrajutor iată i să arată semnul lui dumnezeu pre cer cind fu vreme de amiază-zi și îi străluci mai virtos decît soarele... etc. (Ms. 3488 f. 43 r-v vezi și Ed. Iorga, p. 66 urm.).

Lungul comentariu ce însoțește panegiricul (Iorga, p. 83—91) este axat pe ideea că acel domn care este ajutat de dumnezeu nu poate fi răsturnat din domnie de către cei ce se răscoală împotriva lui. Teodosie este sfătuit să cheme în ajutor, ca și Constantin, pe dumnezeu «și în vremile cele bune și de pace și în vremile cele de grije (...) și îți va ajuta (...) ca și cum auzi că a ajutat marelui împărat și blindului Constantin și a altora mulți a ajutat care au făcut voia lui» (ms. 109 f. 63 v). Se face un elogiu slujitorilor credincioși pornind de la exemplul slugilor lui Constantin care l-au scăpat de persi:

«O, mare înțelepție a slugilor celor drepte și credincioase!... Cum, atunce scăpase și fugise den periciune și iarăși într-aceia dată mearseră și-și dederă viața morții pentru stăpînul lor cel drag! Drept aceia, iaste fericit și de dumnezeu și de oameni cea ce-și pune sufletul pentru prietenul său, și vor avea și plată mai mare de la dumnezeu cea ce-și pun capetele pentru stăpînii lor. Iar cel ce nu se va nevoi să slujească stăpînului și domnului său cu credință și cu dreptate, acela este osîndit de dumnezeu. Că să cade omului să slujească cu frică și cu cutremur dumnezeului său căruia l-au făcut și l-au zidit; așijderea să slujească și domnul său, că este zis: «Cel ce se [im]potrivește stăpînului, acela lui dumnezeu se [im]potrivește». Dar cine iaste cel ce se [im]potrivește stăpînului său? Iaste cel ce să ridică cu ficlesug asupra domnului său» (Ms. 109 f. 64 r-v, Iorga, p. 85).

Această idee este ilustrată în continuare ca de obicei cu exemple biblice de răzvrătiți: Iuda, Lucifer, Adam, dar se dă asigurarea că cel care se află sub paza divină:

«măcar de le-ar fi toată lumea pizmași și să să scoale cu vrășmășii și cu oști asupra lor, nimic nu le va strica, ci încă mai mult vor ațîța minia lui dumnezeu și vor aprinde focul cel de veci în capetele lor, și în cest veac și în cel ce va să fie». «Pentru-aceia, nimeni să nu îndrăznească, nici slujitoriu, nici țaran, nici nimeni să-și ridice firea și gîndul, cu meșteșug hiclean, dintru îndemnarea diavolului, spre împăratul și spre domnul și stăpînul lor. Că cel ce se va ispiți a-și rădica mina asupra stăpînului său fără dreptate, și asupra domnului său carele iaste îngăduitoriu și unsul lui Hristos-dumnezeu, acela cu adevărat, de pripă își va aduce minia lui dumnezeu cea dreaptă spre nedreptul lui cap, și urgia dumnezeului celui viu se va pogori pre dînsul» (f. 65 r-v, Iorga p. 86).

Cei care se răscoală împotriva domnului sint unealtă a diavolului. Tot diavolul a ațîțat pe Saul contra lui David (înțelege pe Vlăduț contra lui Neagoe!) și pe Avesalom fiul lui David contra tatălui său. Aici autorul se oprește, expunînd pe larg răscoala lui Avesalom și sfîrșitul tragic al celui răscurat făcîndu-l atent pe Teodosie asupra moralei: «Ia aminte acum și vezi: cel ce să scoală asupra împăratului și unsului lui dumnezeu fără porunca celui de sus, nu va strica nimic, nici îi va face nici un rău, ci mai virtos își va omori sufletul și-l va pierde» (f. 68 Iorga, p. 90).

Acest comentariu este, de fapt, un adevărat «Cuvînt», — l-am putea numi «Despre răscoala împotriva domnului» tot atît de bine încheiat și cu